

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udvalgte digte

Citation: Ewald, Johannes: "Udvalgte digte", i Ewald, Johannes: *Udvalgte digte*, udg. af Esther Kielberg ; Kim Ravn , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 239. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald02dkval-shoot-idm140323881461424/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

Fra *Balders Død. Et heroisk Syngespil i Tre Handlinger.*
En Præisdigt af Johan Ewald

Trykt efter SS bd. 3, s. 35-36, hvis tekstgrundlag er *Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber samlet ved et patriotisk Selskab*. 11. trykke. 1774 (udk. 1775).

Over Bierg, over Dal

Fra 2. handling, 1. oprin.

- 50 *Valkyrier*: i nord. mytologi kvindelige væsener (ekjoldmoer), som udvalgte dem, der skulle dø i slaget, og førte de faldne til Valhal, Odins hal for faldne krigere. – *Valhalliske Møer*: valkyrier. – *Sortesøg(s)*: syngesng, der medfører døden. – *tolige*: glæder, tilfredsstillende.

I Anledning af den sal. Mad. Jakobsens Dødsfald i Rønsted
den 1 May 1775

Trykt efter SS bd. 3, s. 85-87, hvis tekstgrundlag er *Adresseavisen* 1775, nr. 78, 17. maj.

- 51 *Sal.*: salige. – *Mad. Jakobsen(s)*: Cathrine Maria Jacobsen, gift med kgl. fiskemester Ole Jacobsen, Rungsted Kro, nu Rungstedlund, hvor Ewald boede 1773-75, og hvor mad. Jacobsen tog sig meget af ham. *Mad.*: madam, gift kone uden for rangklasserne. – *Rønsted*: Rungsted. – *hvo kalde den tilbage*: *Lieb.* har rettet *hvo* > *hvem* (med argumentet, at Ewald sendog i Nominativ oftere skrev hvem end hvo, underforstået, at formen »hvo« ikke bruges om genstandsted), dvs.: hvem formåede den (gråden) at kalde tilbage. Alternativ: *den* er fejl for *dem*, dvs. de døde venner. – *Nattes tause Bred*: Lethe, glemselens flod i dødsriget, jf. n.t.s. 45. – *tyld*: hæld.
- 52 *den begærdte jord*: jord i betydningen støv, altså den begravede eller savnede afdøde. – *Hytte*: her om legemet, det jordiske hylster. – *Halleluja*: hebr., Gud være lovet. – *alt*: allerede. – *troeste*: mest trofaste. – *al din Udøigs længste Kreds*: alt hvad der kommer inden for din synskreds. – *Godheds Løn*: om det evige liv. – *tretter*: fører proces imod; går i rette med.
- 53 *atiskendte*: tog fejl af. – *Prævelsen*: om menneskets liv på jorden som en prøvetid. – *bruis[e]*: være i lidenskabelig bevægelse. – *laster*: anklager, beskylder. – *(Hals)tretted*: udmattet, træt. – *Tyngsel*: bekymringer, problemer. – *(hals)brustet*: se n.t.s. 41. – *der' (Vål)*: deres. –

tydte: se n.t.s. 51. – *snart*: i løbet af kort tid. – *Æreninde*: mindesmærke. – *Roes*: ære. – *Marmor*: vel om gravmæle. – *Helten(s)/Arving*: den afdøde. *Helten*: Jesus, helten fra Golgatha.

- 54 *En Død, som Du, beslutte*: Lad en død som din afslutte.

Rungstedts Lyksaligheder. En Ode

Trykt efter SS bd. 3, s. 88–90, hvis tekstgrundlag er *Adresseavisen* 1775, nr. 102, 28. juni. If. *Lieb* (bd. 2, s. 244) og Brix (s. 98) skal digtet være skrevet 1773. Digtets versemål svarer til en samtidig, populær hyrdevises metrum: »Naar Stormen forsvinder, Naar Torden og Lynild ophører. Om digtens mulige forudsætninger hos Horats, se Vilh. Andersen: *Horats* bd. 4,1, s. 169ff.

- 54 *Rungsted(s)*: om Ewalds tilknytning hertil, se n.t.s. 51 og efterskriften s. 199. – *Ode*: gr. sang, højsternt digt, ofte med patetisk eller filosofisk indhold, inspireret af en person eller idé; en af Ewalds foretrukne digteriske former. – *Camœne(s)*: se ordlisten s. 223. – *den foleide Skiald*: den følsomt bevagede digter. – *steds' eensriksende Fald*: vedvarende, monotont løbende vand. – *Hjordene*: kvægflokkene. – *Skevens letspringende Søster*: poetisk betegnelse for hjorte, kronvildt; udtrykket kan if. Vilh. Andersen (*Illustreret dansk Litteraturhistorie* bd. 2, s. 406) henføres til Ostan-digtningen (jf. efterskrift, s. 191). – *Mejerer*: den, der mæjer korn; bonden el. høstkarlen. – *gyldene Dyrger*: dyrger af høstet korn.
- 55 *skæntende*: spøgende, muntere. – *Helsing(s)*: Helsingborgegnen. – *kænder*: genkender. – *den Fremmedes Flag*: de forbisejende fremmede skibes flag. – *den holdende Dag*: dagen, der går på hæld, er ved at afsluttes. – *Lise*: hndring. – *Louise*: dronning Louise (1667–1721), tidligere ejer af Rungstedgård. Gift 1693 med den senere kong Frederik IV (1699–1750). – *kiærlige Kummer*: kærlighedsorg på grund af Frederik IVs forbindelse med Anna Sophie Reventlow, med hvem han lod sig vie til venstre hånd, mens Louise endnu levede. – *Kommer og Smerte*: menneske, der (som Ewald) er tyngt af sorg og smerte. – *Fandt glæde dit Aftryk*: blev glade ved at finde dit (dvs. Guds) billede. – *Lov*: lovprisning.
- 56 *Hindenes Vældige*: englenerne. – *Sinet kan bære*: mennesket forstår at værdsætte. – *Veninde*: Litteraturforskere har været uenige om, hvorvidt det er tale om en autentisk person eller ej; af historisk kendte er foreslået flere: madam Jacobsen (se n.t.s. 51), datteren Anna He-